

**ЕКОЛОГІЧНИЙ КВЕСТ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ
ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ПЕРВИННИХ УЯВЛЕНЬ ПРО
ЗВ'ЯЗКИ У ПРИРОДІ**

Єфимчук А. О.

студентка ННІ педагогіки

Сорочинська О. А.

*кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти та
педагогічних інновацій*

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Житомирська область, Україна

Дошкільний вік – період, коли закладаються основи особистості, формується позитивне ставлення до світу природи. Старший дошкільник починає виділяти себе з навколишнього середовища, розвивається його емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього, формуються основи морально-екологічних позицій, які проявляються у взаємодії дитини з природою, в усвідомленні нерозривності з нею [1, с. 6].

Все у світі природи взаємопов'язане: рослини, тварини, залежність росту та розвитку живих організмів від пори року та змін у навколишньому середовищі та ін. Тварини живляться рослинами, рослини ростуть, розвиваються лише завдяки сонячному світлу та ґрунту або піску та ін. Взаємопов'язаними також є дії людини на світ природи. Тому, саме в дошкільному віці можливо і необхідно формувати у дітей основи екологічних знань, норм і правил взаємодії з природою, виховання співпереживання до неї, активність у вирішенні деяких екологічних проблем, а також первинних уявлень дитини про зв'язки у природі. Варто застосовувати ті ефективні форми, методи та засоби, які допоможуть дошкільнику ознайомитися не лише через теоретичні знання, але й на практиці, під час самостійної пошуково-дослідницької діяльності. Саме до таких слід відносити інноваційні технології навчання.

Актуальність дослідження. Проблема формування первинних уявлень дошкільників про зв'язки у природі знайшла своє відображення у працях Н. Бібик, П. Балканської, В. Сухомлинського, С. Русової, Н. Усик та ін. Огляд ефективних форм, методів та засобів із ознайомлення дитини дошкільного віку із природними явищами та об'єктами наведено у дослідженнях таких науковців, як: Г. Беленька, С. Веретеннікова, Н. Лисенко, З. Плохій та ін.

Мета статті – дослідити ефективність формування у дошкільників первинних уявлень про зв'язки у природі засобами інноваційних технологій навчання.

У дошкільному віці дитина засвоює основи знань про навколишній світ, взаємини людей, про зовнішні й внутрішні якості, суттєві зв'язки предметів. Старші дошкільники уже здатні робити висновки і узагальнення, їхнє мислення характеризує допитливість, активність тощо. На прогулянках, під час спостереження за певними явищами та об'єктами природи, праці в природі, у процесі виконання дослідницької діяльності діти вчаться помічати взаємозалежності між ними [2, с. 55].

На розуміння взаємозв'язків та залежностей у природі мають вплив ряд чинників. Доведено, що основи світогляду особистості закладаються у дошкільному дитинстві. Тож ознайомлення дітей із природою та взаємозв'язків між природними об'єктами саме в дошкільному віці має величезне значення і є невід'ємною складовою освітнього процесу в закладі дошкільної освіти (ЗДО) [3, с. 26]. Без сумніву, що такі інноваційні форми та методи, як: екологічний квест, метод лепбук, складання лімериків, складання і продовження казок «навиворіт» та інше здатні підвищувати рівень знань та уявлень дітей про взаємозалежності та зв'язки у світі природи, формування емоційного досвіду дитини, позитивного ставлення до пізнання природи та ін. Така робота підвищує інтерес дітей до діяльності, їхню активність, розвиває мислення, увагу, уяву, пам'ять. Допоміжними засобами у такій роботі може стати наочність: ілюстрації, показ фільмів, мультфільмів на екологічну тематику та ін.

Природознавий квест - це логічне завдання цікавого пошукового

характеру, основними умовами якого є пошук та відгадування екологічних маршрутів, орієнтування на місцевості, побудова оптимальних маршрутів переміщення, пошук оригінальних рішень завдань природознавчого змісту [4, с. 13-17]. Квест-ігри під час ознайомлення дітей з природою виконують такі функції: 1) закріплення знань про природу; 2) формування знань про природу; 3) діагностика наявних у дітей знань про природу; 4) розвиток пізнавальних процесів дошкільників: їх мислення, мовлення, увагу, уяву. Також, участь дошкільника у квесті підвищує впевненість дитини у своїх силах, сприяє підвищенню самооцінки, усуненню психологічних комунікативних бар'єрів між учасниками квесту, формує навички роботи у команді та ін.

З метою дослідження ефективності інноваційних технологій у формуванні первинних уявлень про взаємозв'язки у природі проведено експеримент на базі Житомирського закладу дошкільної освіти №8 «Малютко». У ході експериментального дослідження, що проводилося у 3 етапи, було виділено структуру, критерії, рівні та показники сформованості первинних уявлень дошкільників про взаємозв'язки у природі. З цією метою ми використали опитувальники «Стани води, піску, глини», «Вірно, чи ні?», методичку «Хто і чим може жититися», загадки та дидактичні ігри

На початковому етапі нашого дослідження із застосуванням діагностичних методик та опитувальників було помічено, що показники дітей здебільшого є низькими, спостерігалися показники середнього рівня (*рис. 1*). Отже, за результатами констатувального етапу експериментального дослідження бачимо, що рівень сформованості первинних уявлень про зв'язки у природі дітей із обох груп є недостатнім.

З огляду на отримані результати, на наступному етапі роботи нами була розроблена та запроваджена авторська програма із застосуванням інноваційних технологій навчання. Авторська програма передбачала проведення низки занять-квестів із дітьми, а саме: «Сонце», «Вода», «Чому пташка співає», та ін. У ході квесту були використані методи та засоби роботи, як: ігри, загадки, змагання, роботу у групах, виконання практичних завдань та ін. Наприклад,

дидактичні ігри: «Чудесний мішечок», «Знайди і назви», «Вгадай за описом», «Що змінилося?» та інші.

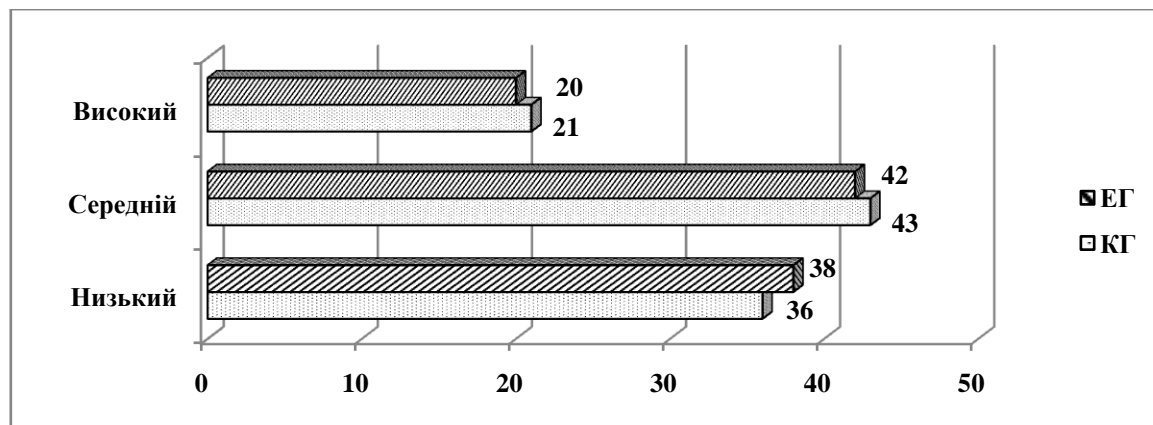

Рис. 1. Показники рівня сформованості первинних уявлень про взаємозв'язки у природі у дітей КГ та ЕГ на початку експерименту

Предметні ігри: «Знайди дерево за листочком», «Впізнай на смак», «Знайди такий же за кольором». Словесні ігри: «Назви, хто літає, бігає, стрибає?», «Коли це буває?», «Потрібно – не потрібно». Рухливі ігри екологічного характеру: «Квочка з курчатами», «Миші і кіт», «Сонечко і дощик». Ігри-подорожі: «Подорож у казковий ліс, «У гості до зайчика» та ін.

Після упровадження інноваційної технології квест у освітній процес дошкільників експериментальної групи дітей, було організоване та проведене повторне дослідження. На формувальному етапі експерименту показники сформованості первинних уявлень про взаємозв'язки у природі у дошкільників були такими (рис. 2.).

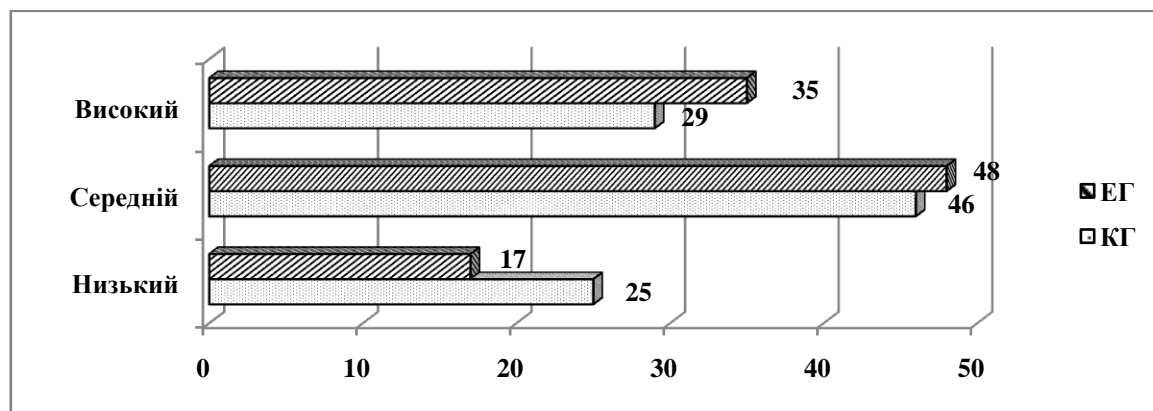

Рис. 2. Показники рівня сформованості первинних уявлень про взаємозв'язки у природі у дітей КГ та ЕГ на контрольному етапі

Отже, узагальнивши результати груп, бачимо, що у ЕГ переважав середній рівень 48% опитаних, високий рівень 35%. Динаміка високого рівня складала 15%, низький рівень зменшився на 21%. У КГ також переважали показники середнього рівня 46%. Тоді як динаміка високого рівня складала 8%, низький зменшився лише на 11%

Висновки. Отже, така інноваційна форма як екологічний квест здатний підвищувати рівень знань та уявлень дітей про взаємозалежності та зв'язки у світі природи. Також, така робота підвищує інтерес дітей до діяльності, їхню активність, розвиває мислення, увагу, уяву, пам'ять.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 2018. – № 1. – С. 6-19.
2. Беленька Г., Науменко Т., Половіна О. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік: навч.-метод. Посібник. – К.: Генеза, 2013. – 112 с.
3. Беленька Г.В. Авторські казки про природу як засіб формування основ екологічного світогляду у дітей дошкільного віку // Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Наука і сучасність: Зб. наук. праць. – Т. 43. Педагогіка. Філософія. – К., 2004. – С. 20-29.
4. Присяжнюк І. Екологічний квест як освітня технологія // І. Присяжнюк / Дошкільне виховання. – №6, – 2018. – С. 12-17.